ΤΑΧΑ ΝΑ ΧΑΜΟΓΕΛΑΣΕΣ;

Τάχα νὰ χαμογέλασες; Νὰ ἦταν χαμόγελο τὸ ἄρρωστο φῶς, ποῦ μαραμένα φώτισε τ' ἄνθια τῆς νειότης σου.

Κάποιας παλῃᾶς χαρᾶς ἀπομεινάρι, λάμψη κρυμμένη στὴν ψυχή σου, μὴν καθρεφτίστηκε στὴν ὄψη σου;

Ἢ μὴν τὸ πρόσωπό σου, ποῦ δεχότανε κάθε χαρᾶς σου λευκὸ γέλοιο, σκορπάει τώρα τὸ μαῦρο πόνο σου συνειθισμένο ἀπὸ τὸ γέλοιο, χαμογέλοιο;

Τάχα νὰ χαμογέλασες; ἢ μὴν τυχὸν τοῦ ἥλιου ποῦ βασίλευε λιπόθυμες σβυστήκανε στὴν ὄψη σου οἱ στερνὲς ἀχτῖνες του;

Μάϊος 1903 **ΕΛΕΝΗ ΜΑΡΑΚΗ**

ΑΕΡΟΛΙΘΟΙ

4

Οἱ χρονογράφοι εἶναι ἡ πρώτη πηγὴ τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ ἡ πρώτη της πληγή.

Φανατικοὶ καὶ ἀνεπιστήμονες καὶ ἐνίοτε τερατολόγοι.

Πολὺ κατηγοροῦσαν τοὺς Σταυροφόρους καὶ δὲν τοὺς πολυπίστευα.

Μία λεπτομέρεια μὲ μετέβαλε ριζικῶς.

Ἔμαθα ὅτι δὲν ἦταν πολὺ καθαροὶ αὐτοὶ οἱ ἱππόται. Καὶ ἡ φαντασία, ἡ ὁποία ἔχει ἐπὶ τέλους δικαιώματα καὶ αὐτή, μοῦ ὑπέδειξε ὅτι θὰ ἦτο παράτολμον, αὐτόχρημα πολεμικόν, νὰ ἤρχετο κανεὶς εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ τὰς μπότες των. Ἀντίο Λεονώρα, Ρινάλδα, Λαύρα, Ἀρμίδα! καλὰ ἐμεῖς οἱ Βιοπαλαισταί. Ἀλλὰ αὐτοὶ ποῦ εἶχαν ὡς σκοπὸν των νὰ εἶναι καὶ νὰ φαίνωνται λαμπροὶ ἥρωες, νὰ ντύνωνται ὡραῖα, νὰ εἶναι ἀνδρεῖοι, νὰ ὑπερασπίζουν τὰς ὡραίας, νὰ φέρουν ἐπάνω των τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ νὰ πολεμοῦν ὑπὲρ τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθέντος Χριστοῦ, αὐτοὶ νὰ πάσχουν ἀπὸ ὑδροφοβίαν; Δι' αὐτὸ ἐλύσσαξαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων (κατὰ τοὺς χρονογράφους).

Τί κουτὲς ἦσαν ἡ πυργοδέσποινες ποῦ τοὺς ἐπερίμεναν λυπημένες καὶ δὲν τοὺς ἔγραφαν ἕνα γράμμα νὰ τοὺς ἐρωτήσουν τί μέρος λόγου εἶναι.

Ἄμ' οἱ ρωμαντικοὶ συγγραφεῖς τί σοῦ λέγουν; ἄμ' ὁ ρωμαντισμὸς ἐν τῷ βίῳ; Ψευτιὰ καὶ γλιαρότης! Πίπτει εἷς ἀερόλιθος. Εἰς τὴν ράχιν του ἔχει σκαρφαλώσει μία ὕπαρξις περασμένης ἐποχῆς. Λέγει:

«Ἐγὼ εἶδα τὴν παλαιὰν ἀσχημίαν. Νοσταλγῶ νἀρχίσω πάλιν τὴν ζωήν. Ἀλλὰ τώρα ἡ γνῶσις νὰ τὴν φωτίζῃ καὶ ἡ καλοσύνη νὰ τῆς δίδῃ τὸ χρῶμα τῆς χαρᾶς. Μία ἁρμονία νὰ δονῇ καὶ τὰ τελαῖα κύτταρα τῆς ὑπάρξεως, τὰ τορνευτὰ ἔργα τῆς βουλήσεως νὰ προκαλοῦν εἰς ὕμνους καλλίφωνα τὰ αἰσθήματα. Ἡ εἰλικρίνεια νὰ ἀσπάζεται τὴν εὐγένειαν καὶ ἡ φιλία ἢ ὁ ἔρως ἢ ἕλξις, ὁ πόθος ὅπως θέλετε, νὰ γεννᾶται ἀπὸ τὸ φίλημά των.

Ἂς καλέσωμεν νεορωμαντισμὸν τὴν καθαρισμένην αὐτὴν ζωήν. Μὴ χανώμεθα εἰς λέξεις. Τὸ σπουδαῖον εἶναι τοῦτο. Τώρα ποῦ ὑπάρχουν ταχυδρομεῖα, τηλέφωνα, τηλέγραφοι ἐνσύρματοι ἀσύρματοι καὶ ὀπτικοί, ἁμάξια αὐτοκίνητα.....νὰ γνωρισθοῦν οἱ ἄνθρωποι μεταξύ των καὶ νὰ ἔλθουν εἰς μίαν ἀληθινὴν συνεννόησιν, καὶ νὰ μὴ τὸ κάνουν σὰν τὰς πυργοδέσποινες, ποῦ ἐκλείοντο εἰς τὸ σπίτι των λυπημένες καὶ δὲν ἤξευραν οὔτε τί εἶναι οὔτε τί γίνονται οἱ ἱππόται των».

Καρδία ὑπὸ ἀερόλιθον
Ἐν Νέᾳ-Πόλει. Σὲ χαιρετῶ
CONSTANS

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

ΣΤΟΝ κ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟ

Ἐδῶ ὁ Ἐπισκοπόπουλος βαθειὰ κοιμᾶται.
Στρωμένος εἶναι ὁ τάφος του μὲ χίλια ἴα.
Μὰ ὄχι ἐκεῖνα ποῦ στοὺς κήπους ἀπαντᾶτε,
Παρ' ἀπ' τῶν ἔργων του τὰ μία καὶ τὰ ὁποῖα.

Φτωχοπρόδρομος

ΛΕΝΑ Α. ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΥ

Δεκαεφτὰ χρόνια μενεξεδένια τὰ ἐσκέπασε τὸ χῶμα τῆς Ἀττικῆς.

Κρῖμα στὰ λουλουδένια νειᾶτα καὶ κρῖμα στὴν καλωσύνη τὴν ἀγγελικιά. Κρῖμα.

Σὲ τέτοιους χαμοὺς σπαραχτικοὺς θυμᾶται κανένας ἄθελα τὸ «Παράπονο τῆς πεθαμένης» καὶ θαρρεῖ πῶς ἀπὸ τὰ κλεισμένα γιὰ πάντα χείλη τῆς κόρης ἀκούει τοὺς θλιμμένους, σὰν ἰτιὰ γυρμένη, στιχους:

Μόλις εἶχα ἡ μαύρη ἀρχίση
ἀνταπόκρισι γλυκειὰ
μὲ τ' ἀέρι, μὲ τὴ βρύση,
μὲ τὰ πράσινα κλαριά.

Τὰ λουλούδια, ἡ χλόη, τὸ πλῆθος
ἀπὸ τἄστρα τοὐρανοῦ
κάτι μοῦλεγαν στὸ στῆθος
ποῦ δὲν ἔφτανε στὸ νοῦ.

Δεκαεφτὰ χρόνια!.... Ποιὸ μοιρολόγι θλιβερότερο ἀπ' αὐτὰ τὰ δυὸ λόγια ἠμπορεῖ νὰ γροικηθῇ;

ΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

(Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν αἰτιολογικὴν ἔκθεσιν ἐπὶ τοῦ περὶ φυλακῶν, φυλακισμένων καὶ φυγοδίκων νομοσχεδίου).

Μία τῶν μεγάλων πληγῶν, αἵτινες καθίστανται αἰσθηταὶ ὄχι μόνον εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν εἶνε καὶ τὸ σύστημα καθ' ὃ λειτουργοῦν ἐν Ἑλλάδι αἱ φυλακαί. Σύστημα μὴ ἔχον οὔτε ἐπιστημονικὴν οὔτε πρακτικὴν βάσιν καὶ μὴ ἐκπληροῦν τὸν σκοπὸν δι' ὃν προωρίσθησαν αἱ φυλακαὶ ὡς τόπος σωφρονισμοῦ τῶν ἐγκληματισάντων. Αἱ φυλακαὶ δὲν πρέπει μόνον νὰ ὦσι τόπος καὶ μέσα πρὸς τιμωρίαν ἀλλὰ μέσα διαπλάσεως τῶν ἐγκληματισάντων, ὅπως οὗτοι εἰς τὸ μέλλον καταστοῦν χρηστοὶ καὶ φιλήσυχοι πολῖται.

Εἶνε πρόδηλον ὅτι ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔχομεν κακούργους ὑπὸ τὴν μορφὴν ὑπὸ τὴν ὁποίαν παρουσιάζονται εἰς τὰς μεγαλουπόλεις τῆς Εὐρώπης. Προκειμένου περὶ ἀνθρωποκτονιῶν σπάνιοι εἰσὶν οἱ φόνοι, τουτέστι αἱ μετὰ τὴν σκέψιν καὶ ἀπόφασιν ἀνθρωποκτονίαι, καὶ δὴ ἐπὶ σκοπῷ ἰδιωφελείας. Συνηθέστερον δὲ αἱ ἀναιρέσεις ἔχουσι γενεσιουργὸν αἰτίαν κυρίως τὸ εὐερέθιστον τοῦ Ἕλληνος εἰς τὸ ὁποῖον συμβάλλουσι τόσοι κλιματολογικοὶ λόγοι ὅσον καὶ αἱ κοινωνικαὶ συνθῆκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας διαπλάττει τὸ ἦθος καὶ ρυθμίζει τὰς ἕξεις αὐτοῦ.

Ἀσήμαντος πολλάκις λογομαχία, ἡ λόγος κακῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐννοουμένης φιλοτιμίας ἐνίοτε δὲ καὶ λόγοι οἰκογενειακῆς τιμῆς προσβληθείσης εἰσὶ κυρίως τὰ ἐλατήρια τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκληματούντων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὡς σπανιώταται ἐξαιρέσεις ἀναφαίνονται κακοῦργοι τῆς μορφῆς τοῦ ἐσχάτως καταδικασθέντος Καρύδα καὶ τῶν δραστῶν τοῦ ἀκεφάλου πτώματος.

Διὰ τοῦτο σπανίως θὰ εὕρῃ τις μεταξὺ τῶν διανυόντων οἰκτρῶς τὸν βίον αὐτῶν εἰς τὰς ὑγρὰς καὶ ἀνηλίους τρώγλας τῶν Ἑλληνικῶν Φυλακῶν, ἀνθρώπους, ἀπὸ φύσεως ῥέποντας εἰς τὸ ἔγκλημα, διὰ τοὺς ὁποίους πᾶν μέτρον σωφρονισμοῦ θὰ ἦτο ἀνωφελές. Τοὐναντίον οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων φυλακισμένων περιελθόντες εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐγκληματίσωσι δὲν ἔκαμον τοῦτο ἢ δι' οὓς λόγους εἴπομεν προηγουμένως καὶ συνεπῶς διάγουσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν ἐν μετανοίᾳ, ἀνυπομονοῦντες νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς οἰκογενείας των, εἰς τὰς ὁποίας συνηθέστατα ἀποδίδονται μετὰ τὴν ἔκτισιν τῆς ποινῆς των ὡς πολῖται χρηστοὶ καὶ φιλήσυχοι.

⁂

Δυστυχῶς τὴν τάσιν τοῦ ἐγκληματεῖν καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς σωφρονεστέροις τῶν φυλακισμένων ὑποθάλπει αὐτὴ αὕτη ἡ κατάστασις τῶν φυλακῶν ἐν Ἑλλάδι αἵτινες ἀποβαίνουσιν ἑστίαι διαφθορᾶς καὶ ἐξαχρειώσεως, τὸ μὲν ἕνεκα τῆς συναναστροφῆς τῶν πολλῶν πρὸς τοὺς ὀλίγους ἀπὸ φύσεως ῥέποντας εἰς τὸ κακουργεῖν, τὸ δὲ διότι διάγοντες τὰς μακρὰς ἡμέρας τῆς φυλακίσεώς των ἐν ἀργίᾳ ὑφίστανται ταύτην τὴν βαρυτέραν καταδίκην ἥτις καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν αὐτῶν ὑποσκάπτει. Διὰ τοῦτο καὶ συχνὰ συμβαίνουσιν ἐντὸς τῶν φυλακῶν κακουργήματα, πολλοὶ δὲ τῶν ἀποφυλακιζομένων ἀποδίδονται εἰς τὴν κοινωνίαν ἢ ἄχρηστοι σωματικῶς ἕνεκα ρευματιώσεως ἢ ἕνεκα τῆς πολυχρονίου ἀργίας τὸ σῶμα καθίσταται ἀνίκανον πρὸς ἐργασίαν ἢ ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν καὶ ἕτοιμοι νὰ διαπράξουν νέα ἐγκλήματα ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν διδαγμάτων, τὰ ὁποῖα προσεπόρισεν αὐτοῖς ἡ ἐν ταῖς φυλακαῖς διαμονή των ὑπὸ τοιούτους ὅρους. Ἀλλὰ ἐὰν καὶ ὑπὸ ἔποψιν οἰκονομικὴν ἐξετάσωμεν τὸ σύστημα τῶν ἐν Ἑλλάδι φυλακῶν θὰ ἴδωμεν ὅτι ἀποβαίνει λίαν ἐπαχθὲς εἰς τὸ Κράτος ἕνεκα τῆς διασπορᾶς καὶ τῆς ἐγκαταστάσεώς των ἐντὸς πόλεων καὶ ἐνοίκια μεγάλα ἀπαιτοῦνται καὶ συντήρησις φρουρῶν πολυαρίθμων καὶ ἡ τροφὴ τῶν φυλακισμένων πολυδάπανος.

Δι' ὅλα ταῦτα καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ εἰς τὴν Βουλὴν ἐπιβάλλεται νὰ λάβωσι σύντονον πρόνοιαν περὶ βελτιώσεως τῆς καταστάσεως τῶν φυλακῶν κατὰ σύστημα πρακτικώτερον δυνάμενον καὶ τὴν θέσιν τῶν φυλακισμένων νὰ καταστήσῃ βελτίονα καὶ τὸ Κράτος νὰ ἀπαλλάξῃ ἂν ὄχι ὅλου, τοὐλάχιστον τοῦ μεγαλειτέρου μέρους τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς συντήρησιν των δαπάνης.

⁂

Τοιοῦτον σύστημα διαλαμβάνει τὸ νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ ὁποίου βραχεῖαν προεισαγωγὴν ποιοῦμαι.

Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο αἱ φυλακαὶ δέον νὰ μετενεχθῶσιν ἐπὶ νησιδίων ἀκατοικήτων καταλλήλων πρὸς καλλιέργειαν καὶ πᾶσαν γεωργικὴν ἐργασίαν καὶ παρεχόντων εὐχερῆ τὴν ἀσφάλειαν ἀπὸ τῆς θαλάσσης.

Ἐκεῖ αἱ φυλακαὶ δύνανται ν' ἀποβῶσιν ἀληθῆ γεωργικὰ κέντρα ἐν οἷς κατάλληλοι γεωπόνοι διδάσκοντες γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, πτηνοτροφίαν, μελισσοκομίαν, κηπουρικὴν κτλ. θὰ καταρτίσωσι τοὺς φυλακισμένους ἱκανοὺς νὰ ἐργάζωνται τὴν γῆν ἐπιστημονικῶς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔχει πρωτίστην ἀνάγκην ἡ χώρα ἡμῶν ἡ τόσον παραγωγὸς καὶ τόσον ὑστεροῦσα εἰς τὴν γεωργίαν.

Καὶ οὐ μόνον γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν ἀλλὰ καὶ τέχνας δύνανται κατὰ τὴν ἑσπέραν νὰ διδάσκωνται ἐκεῖ ἐν ἀνέσει παρὰ τεχνιτῶν καταλλήλων οἱ σήμερον ἐν ἀργίᾳ κατασωτεύοντες τὸν χρόνον των καὶ τὴν ὑγείαν των φυλακισμένοι, εἰς τρόπον ὥστε ἐξερχόμενοι τῶν φυλακῶν νὰ δύνανται νὰ ζήσωσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὡς πολῖται χρήσιμοι καὶ ἐργατικοί, μεταδίδοντες ὅ,τι οὗτοι ἐδιδάχθησαν.

Τοιουτοτρόπως αἱ φυλακαὶ ἀπὸ φυτώρια κακούργων θὰ καταστοῦν πραγματικὰ καὶ πρακτικὰ σχολεῖα φιλοπονίας καὶ ἠθικοποιήσεως καὶ ὠφέλιμοι παράγοντες τοῦ Κράτους. Δι' αὐτῶν θὰ κατορθώσωμεν πρῶτον νὰ ἔχωμεν πρακτικοὺς γεωργοὺς καὶ κτηνοτρόφους ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένους, τοὺς